

(Независне новине-НСПМ, 10.3.2012)

Ђорђе Вукадиновић, политички аналитичар из Београда и уредник "Нове српске политичке мисли", каже да Република Српска треба да учи на грешкама Србије, а једна од кључних грешака је парола "ЕУ нема алтернативу".

"Та парола је погубна и највећим делом нетачна. Том паролом напосто позивате све могуће, и велике и мале, да вас уцењују и условљавају. Тако су на путу Србије према статусу кандидата почеле да се појављују и оне мање чланице ЕУ, које се готово никада раније нису чуле и постављале своје захтеве. То је поука коју РС треба да извуче", каже Вукадиновић.

Он истиче да РС данас боље стоји него што је то било прије пет или шест година, а камоли прије десет, али да то не значи да и даље није изложена озбиљним нападима и пријетњама за њен опстанак.

НН: Може ли РС да се одупре тим нападима и да ли има политичке, економске и сваке друге снаге за тако нешто?

ВУКАДИНОВИЋ: РС има снаге да одоли притисцима. Али је важно имати на уму да ће ти притисци бити упорни и да ће само повремено мењати форму деловања. Очигледно је да је став Сарајева, званичног, опозиционог, невладиног и религијског апсолутно унисон, крут и неперспективан када је реч о БиХ, јер они под кринком највећих бораца за опстанак БиХ гурају један једини радикалан концепт БиХ који је у крајњој линији срачунат на или укидање или дерогирање РС. То је више него јасно. Против тога се треба борити, официјелно, кроз органе РС, али и преко невладиног сектора и медија који у томе морају бити активнији. РС треба реално да сагледава сопствене снаге и односе снага у свету, који се у перспективи можда и мењају у њену корист, али због тога не треба да срља у авантуризам. И, што је најважније, не треба добровољно чинити уступке, то јест, не треба прихватати ништа сем оног што је у нашем интересу. Веома је важно да у РС буде одржан консензус око кључних националних питања, иако, наравно, и ту има разних социјално-економских проблема, као и свуда. Императив је опстанак РС.

Она још увек није дефинитивно одбрањена и не треба се у вези са тим заваравати, јер то није трка на сто метара већ маратон. Консензус који је унутар РС постигнут у вези с националним и државним питањем је велики успех, иако се у другим државама и ентитетима широм Балкана он напросто подразумева.

НН: Да ли су ти интереси интеграције у ЕУ? Често се од РС траже неки уступци зарад пута БиХ у ЕУ?

ВУКАДИНОВИЋ: РС треба да учи на грешкама Београда и Србије, а једна од кључних грешака је парола "ЕУ нема алтернативу". Та парола је погубна и једним делом нетачна. Рекао бих 50 одсто нетачна, а сто одсто погубна. Том паролом напросто позивате све могуће, и велике и мале, да вас уцењују и условљавају. На путу Србије према статусу кандидата појављивале су се чак и мање чланице ЕУ, које се готово никада нису чуле и постављале неке захтеве. То је порука коју РС треба да извуче. Евидентно је да Србија и БиХ у догледно време неће постати чланице ЕУ, шта год ми радили, колико год се интегрисали, када је реч о РС, и колико се год дезинтегрисали, када је реч о Србији. Иначе, интересантно је да се од Србије тражи да се дезинтегрише, а од БиХ да се интегрише. Бесмислено је давати концесије, конкретне и реалне политичке концесије данас, зарад нечега што ће, можда, бити реално за десет или петнаест година, а можда ни тада. Не треба еурофобично и априори одбацити сваку причу о интеграцијама, али ни давати конкретне концесије, нарочито када је реч о статусу и надлежностима РС зарад имагинарних „европских стандарда“.

НН: Какав је однос Србије према РС, често се стиче утисак да је за Србију РС, а и БиХ бреме с обзиром на то да је стално изложена нападима политике из Сарајева?

ВУКАДИНОВИЋ: Није РС бреме, али је чињеница да би РС могла постати жртва Београда. С једне стране амбиције да се Београд што пре докопа ЕУ, а са друге стране амбиције српске власти да буде „лидер у региону“. По природи ствари, Србија и овако девестирана, скраћена, угрожена и понижена још увек је најзначајнији политички фактор на подручју Балкана. Србија, објективно, има ту позицију. Са друге стране, лош начин на који је вођена прича о интеграцијама, идеализовање и апсолутисање Европске уније као циља било је богомдано као изазов за свакога ко је желео да оствари неки политички циљ у Србији и да то испостави као захтев и услов.

НН: Да ли то значи да постоји могућност да ЕУ, односно западне силе, условљавају

Србију односима према РС?

ВУКАДИНОВИЋ: Управо тако. У овом тренутку тежиште притиска према Србији, када је реч о европским интеграцијама, јесте Косово. Али се врло лако може догодити у наредном периоду да то тежиште буде на РС. Не значи да ће Србија то прихватити и подлећи, међутим постоји та опасност. Годинама се причало да је Хашки трибунал једини услов за ЕУ кандидатуру, а да Косово и процес ЕУ-интеграција међусобно немају никакве везе. Онда у последњих годину дана, када је коначно завршена прича с Хагом, одједном нико више то не спомиње и сви се пребацују на Косово. Заправо, показало се да је од почетка Косово било циљ. Плашим се да се у некој другој фази придруживања, рецимо, зарад закључивања неког поглавља у преговорима, од Србије затражи да притисне РС и Бањалуку. У том смислу мислим да је садашњи однос Београда и Бањалуке добар макар због тога што Београд увек може рећи, а то и није далеко од истине, да он не може да притиска Бањалуку, јер је Милорад Додик на своју руку и на њега се не може утицати. Што је углавном и тачно.

НН: Да ли онда РС треба да преузме више одговорности за функционисање БиХ?

ВУКАДИНОВИЋ: Не верујем да ће јој то бити допуштено. РС оптужују да дерогира институције БиХ, а када РС и Бањалука покажу вољу да учине нешто, онда сви скоче и кажу да не може тако. Другим речима, све мора да буде само тако како жели Сарајево, онако како је замишљено или обећано у неком тренутку тој муслиманско-бошњачкој елити – или никако. У сваком случају, Бањалука ће да буде крива. Оваква РС је бољи и виталнији део БиХ и способнија је за развој. РС директно на годишњем нивоу трпи штету која се мери стотинама милиона КМ због БиХ. озбиљне земље, чак и оне много богатије земље, не би хтеле да трпе такав губитак. Дакле, не само историјски и политички разлози доводе до тога да ће РС, пре или после, морати поставити питање односа у БиХ и опстанка у БиХ.

НН: Па које је онда рјешење за БиХ? Очигледно је да оваква каква је не функционише?

ВУКАДИНОВИЋ: БиХ може опстати као конфедерална држава и повратком на дејтонски модел. Може опстати, али само под условом да постане оно што јесте и што једино може бити, а то је уговорна држава, где ентитети и народи који ту живе треба да покушају уредити односе и преузети одговорност за сопствени развој, а да при томе

повлаче неке заједничке потезе. То је једина форма на којој може опстати БиХ, као добровољна заједница. У противном, она може опстати само као наметнута, као диктатура једног (бошњачког) народа, или се мора распасти.

НН: Како гледате на положај Хрвата у БиХ?

ВУКАДИНОВИЋ: Удаљавање Хрвата од Бошњака, за разлику од прије 15 година, је евидентно. То је последица политике актуелне власти РС, и то се показује као релативно мудро. Донедавно се потпуно неприродно као саморазумљива узимала коалција између Хрвата и Бошњака, усмерена углавном против Срба, и та је политика дуго била подржавана из званичног Загреба, нарочито у периоду Стјепана Месића. То се сада прилично променило и захваљујући актуелној политици Бањалуке, као и политичким променама у самој Хрватској. Но, у томе треба бити опрезан, не треба идеализовати ствари или сада сањати о некој коалицији Срба и Хрвата против Бошњака, јер то није превише реално нити одрживо. Хрвати у БиХ још дуго неће бити способни за самосталну политику ни према Сарајеву ни према Бањалуци, него ће зависити од онога што чини Загреб – а Загреб, опет, од онога што кажу Брисел и Берлин. Мислим да ће ту, у крајњој линији, кључни бити односи Загреба, Београда и Бањалуке. Укратко, треба радити са Хрватима у БиХ, али не треба се заносити дометима те сарадње, јер су они, а поготово ће то бити убудуће, углавном само привезак политике Загреба.

НН: Да ли евентуална промјена власти у Србији може пореметити односе Србије и РС?

ВУКАДИНОВИЋ: Мислим да су ти односи толико добри да ће бити тешко то покварити. Није немогуће, али је тешко. Ко год дошао на власт у Београду, осим баш ових екстремних проатлантских странака и снага које нису толико бројне, мада су утицајне и гласне, не би требало да буде озбиљних последица на односе Београда и Бањалуке, ко год да буде на власти. Мени се чини да у догледном периоду из Београда нико неће смети да иде баш ђоном према РС, али се не треба надати ни некој круцијалној подршци. Важно је да се створи навика да ти специјални односи функционишу независно од личних односа било кога и да буду свакодневни, те да се сарадња проширује и у политичкој, економској, културној, научној и свакој другој сфери, а не да се само грле и посећују пред изборе овде или тамо.